

Pædagogisk Læreplan 2021

Indholdsfortegnelse

Præsentation af Multiverset	3
PÆDAGOGISK GRUNDLAG	4
Børnesyn.....	4
Dannelse og børneperspektiv.....	5
Leg	6
Læring.....	7
Børnefællesskaber	8
Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?	9
Pædagogisk læringsmiljø	11
Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?.....	11
Forældresamarbejde	13
Børn i udsatte positioner	14
Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?	14
Sammenhæng til børnehaveklassen	15
Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?	15
Samarbejde med forældre om børns læring.....	16
Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?	17
Inddragelse af lokalsamfund	19
Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	19
De seks læreplanstemaer	19
Alsidig personlig udvikling	20
Social udvikling	22
Kommunikation og sprog	24
Krop, sanser og bevægelse	25
Natur, udeliv og science	28
Kultur, æstetik og fællesskab	31
Refleksion og metodisk systematik	33

Præsentation af Multiverset

Multiverset er en kommunal institution, der åbnede d. 1/11-2013.

Institutionen er beliggende på Amager ved DR Byen og tæt på skov og strand. Huset er en toplans bebyggelse indeholdende 10 grupperum med tilhørende toilet og depot. Der er to store fællesrum i huset. Vi har en dejlig by legeplads med klatrestativ, gynger, legehuse, sandkasser og mobil bålplads.

Vi er normeret til 142 børn i alderen et halvt til seks år fordelt på 3 børnehavegrupper, 5 vuggestuegrupper og to basisgrupper.

Vi har valgt at aldersopdele børnene, så der i en børnehavegruppe er 22 børn i alderen tre til seks år og i en vuggestuegruppe er 12 børn i alderen et halvt år til tre år. Vi er ikke en helt almindelig institution, da vi i efteråret 2016 er blevet beriget med to basisgrupper, der er normeret til otte børn i hver i alderen et halvt til seks år, og alle er børn med særlige behov.

Vi er 37 ansatte fordelt på en pædagogisk leder, 22 pædagoger, 11 pædagogmedhjælpere, en kok, en køkkenassistent og en vaskekone. Dertil kommer studerende og en håndfuld vikarer.

Vores institution er stor, ny med højt til loftet og en moderne indretning. Her er lunt og hyggeligt og selvom vi er mange børn samlet, så er institutionen rolig og omfavnende.

Vores stuer ligger sammen to og to, hvilket er overskueligt for både børn, forældre og personaler. Vi kalder det teams og i hvert team er der 6 personaler, som kender børnene rigtig godt. De skiftes til at dække vagterne i tidsrummet 7-17, så at der altid er et eller flere kendte ansigter i åbningstiden.

I november 2016 har vi startet en basisgruppe i Multiverset og i foråret 2017 åbnede vi endnu en gruppe. Der er 16 pladser i basisgrupperne fordelt på 8 i hver, som er flexpladser.

Det er det centrale visitationsudvalg, der på baggrund af beskrivelser/test fra den lokale PPR psykolog, visiterer børn til basisgruppen.

Børnene i basisgrupperne har forskellige udfordringer. Nogle har diagnoser, andre ikke, men fælles for dem alle er, at de har behov for et lille struktureret miljø, hvor der bliver arbejdet målrettet med den enkeltes udfordringer.

Personalet i basisgruppen er uddannet til eller har erfaring med at tilrettelægge den pædagogiske hverdag efter børnenes forskellige behov, præcis som personalet i vuggestuen og børnehaven planlægger og udfører arbejde målrettet deres målgruppe.

I Multiverset vil vi gerne tilbyde alle børn det gode børneliv, hvor vi behandler hinanden med respekt og omtanke. Vi er særligt opmærksomme på, at alle børn får plads og mulighed for at bidrage til fællesskabet. Den enkelte skal betyde noget for gruppen og gruppen skal betyde noget for den enkelte.

Omsorg og læring er nøgleord i vores pædagogiske arbejde. Vi skaber trygge rammer for børnene, så de oplever et læringsmiljø, hvor der er plads og ressourcer til, at man tillærer sig de færdigheder, der matcher ens udviklingspotentiale - også selvom den ikke sidder i skabet hverken første eller tiende gang.

Multiverset er en del af klynge AD sammen med Gullandsgården, Grøftekanten, Elverhøj, Solstrålen/Smørhullet og Stjernehimlen/Det lille univers.

Vi har et fælles pædagogisk grundlag med pædagogiske ledetråde, som der henvises løbende til i læreplanen.

PÆDAGOGISK GRUNDLAG

Børnesyn

I Multiverset er vi rummelige og der er plads til alle. Vi ser hvert enkelt barn som noget særligt og det enkelte barn har ret til noget særligt.

Alle børn fødes med mange potentialer og en lyst til at udforske verden og bidrage til fællesskabet. Alle børn er forskellige og kan byde ind til fællesskabet med noget forskelligt.

Vi møder børnene med et resourcesyn, hvor der er fokus på barnets/børnenes ressourcer og anvendelsen af disse i relationen med andre børn. Vi oplever, at alle børn har behov for aktivt samvær med og positiv interesse fra andre mennesker for at kunne udvikle tro på sig selv og det sociale muligheder.

Fra klynge AD's pædagogiske grundlag:

- Pædagogens barnesyn skal tage udgangspunkt i, at alle børn har rettigheder og afspejle, at alle børn har kompetencer og er nysgerrige.

Og for børn med særlige behov:

- Et barn er først og fremmest et barn

- Børn med særlige behov skal have særlige rettigheder
- Alle børn har ret til at blive inkluderet i en børnegruppe
- Alle børns kompetencer skal gøres synlige
- Pædagogen skal kunne arbejde tværfagligt

Dannelse og børneperspektiv

Dannelse er en erfarings -og læreproces, hvor værdier og viden forankres i barnets personlighed. Det er ikke en proces, som foregår i barnet alene, men en social proces, som i samspil med andre børn og voksne er med til at forme personligheden.

Dannelse bygger i høj grad på, at barnet kan leve sig ind i – tænke sig ind i – hvordan andre tænker og føler og sætte sig i andre menneskers sted.

Hver gang man lærer noget om verden, lærer man også noget om sig selv i verden¹

Vi støtter børns dannelse ved at give dem mulighed for at opleve verden ved at være nysgerrige, udforskende og afprøvende. Vi støtter børnene i deres initiativer og guider, hvor der er behov for det. Vi giver børnene opmærksomhed, så de oplever, de bliver set, hørt og taget alvorligt.

Børnene skal opleve, at der er ting, de har medindflydelse på, at de bliver hørt, at de er vigtige og at deres mening betyder noget for nogen. Børnene skal have lov til at undres og være kritiske.

Vi arbejder med respekt for de forskelligheder vores børn har og mangfoldigheden bruges i fællesskabet som muligheder/styrker fremfor begrænsninger. Det enkelte barn skal opleve sig som en del af fællesskabet med de ressourcer barnet har. Barnet har betydning for fællesskabet og fællesskabet har betydning for barnet.

Vi skal kunne tage et børneperspektiv, og sammen med børnene gå på opdagelse og undersøge og eksperimentere i verden.

Praksiseksempel

Digital dannelse

Børnene i Multiverset har adgang til den digitale verden, da der er Ipads på alle stuer i børnehøjde. Det pædagogiske personale er rollemodeller for, hvordan de bruges og hvorfor. Børn er nysgerrige og pædagoger er nysgerrige og kritiske sammen med børnene og viser, hvad teknologien kan bruges til.

Ipads`ene er med til at skabe et fælles tredje med dem, man er fysisk sammen med, som f.eks. når børnene er i gang med at undersøge, hvorfor sneglen ikke har ben og hvorfor den har hus på

¹ Bang 2009

ryggen. Det indbyder til nye måder at lege på, som når børnene filmer nogle situationer, de har lyst til f.eks. vennen, der cykler på legepladsen eller rytmik i Husets Hjerte. Se og udforsk filmen sammen – filmen har alle detaljer med - og hov hvad sker der, når den vises baglæns. En helt anden og sjov oplevelse!

Fra klynge AD's pædagogiske grundlag:

- Det er pædagogens ansvar at have en anerkendende tilgang og omsorgsfuld relation til barnet.
- Pædagogen skal kunne afstemme sig i forhold til barnet og dets behov.
- Pædagogen skal kunne skabe fælles opmærksomhed i forhold til omverdenen.
- Pædagogen skal kunne anlægge et børneperspektiv.

Leg

Ifølge FN's Børnekonvention har børn ret til at lege, ligesom de har ret til omsorg og rent vand.

Leg har en værdi i sig selv og er en måde at være til stede, opleve og bidrage til verden på og udvikle erfaringer. Gennem legen udvikler børn deres fantasi, virkelyst, sprog, selvregulering, koncentration, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Gennem legen danner de deres forståelse af, hvem de selv er – alene og i fællesskabet. Gennem legen opøver barnet erfaringer med, hvordan man er venner.

Legen finder sted hele tiden hvad enten det er voksenstyret leg, hvor vi har rammesat legen med pædagogiske mål eller børnenes selvorganiserede leg, hvor legen er procesorienteret eller i de mange faste rutiner som f.eks. spisning, bleskift, når man venter på tur, i garderoben m.m.

Legen har forskellige former: genstandsrettet og parallel leg, bevægelses og fysisk leg, konstruktionsleg, rolleleg, fantasileg, regelleg og spil. De forskellige former for leg bidrager til forskellige sider af udviklingen. At lege sammen kræver at barnet har ideer og er i stand til at formidle dem, at barnet kan følge fælles spilleregler, at barnet kan tage hensyn og dele, at barnet kan lytte og forhandle.

Fra klynge AD's pædagogiske grundlag:

- Børn skal have mulighed for at selv at udtænke, iværksætte og gennemføre lege alene og sammen med venner
- Børn skal møde kreative pædagoger, som giver oplevelser til legen
- Pædagogen skal skabe indbydende og spændende lege –og læringsrum

For at understøtte børnenes leg arbejder vi med en bevidstgørelse af pædagogens position/ rolle i legen. Går pædagogen foran barnet (tager initiativ, træner legestrategier ved at lege med, instruere nyt legemateriale og lære fra sig), går pædagogen ved siden af barnet (observere og assistere løbende, give ideer, remedier og mægle) eller går pædagogen bag ved barnet (observere i baggrunden og kun gribe ind ved konflikt).

Organisering af det pædagogiske arbejde herunder også leg sikrer tid, rum og materialer til forskellige typer leg. Vi etablerer inkluderende legemiljøer, hvor alle børn har mulighed for at deltage i lege og hvor børnene kan få fælles erfaringer. Det er samtidig vigtigt at pædagogen har øje for det enkelte barns initiativ og give den plads og evt. støtte, der er behov for.

Udover nærværende og legende pædagoger, er også det fysiske miljø både ude og inde med til at stimulere børnenes lyst til at lege.

Vi arbejder med følgende kvalitetsparametre for den gode leg:

- Arbejde bevidst med lege –og læringsmiljøer
- God balance/vekselvirkning mellem fri leg og aktiviteter med voksne
- De fysiske rum – inde og ude
- Legetøj/remedier

Læring

Børns læring og udvikling sker i pædagogiske aktiviteter, i leg både inde og ude, og i alle de praktiske situationer som spisning, i garderoben og på badeværelset. De praktiske situationer tillægges måske ikke den store pædagogiske værdi, men ved at organisere og dermed arbejde bevidst med at tilrettelægge de daglige situationer og rutiner understøtter vi børnenes læring og udvikling f.eks. omkring spisning, aflevering, i garderoben og bleskift.

Børn lærer af alle deres erfaringer og det som barnet er optaget af – lærer barnet af. Vi arbejder løbende med at tilrettelægge aktiviteter/læringsprocesser, der pirrer børnenes nysgerrighed og lyst til at deltage, så de undersøger, eksperimenterer og erfarer. Vi er opmærksomme på den enkeltes læring og udvikling, såvel som gruppens læring og udvikling.

Vi rammesætter og justerer løbende aktiviteterne ud fra børnegruppens interesser og behov, og følge børnenes spor, så børnene bliver med skabere af egen læring og udvikling.

Fra klynge AD's pædagogiske grundlag:

- Børn skal have mulighed for at eksperimentere og lære i et aktivt fællesskab.
- Børn skal have mulighed for at fordybe sig i det, de er særlig optaget af.

- Pædagogen har ansvar for, at alle børn kan være en del af et forpligtende fællesskab.
- Pædagogen skal anerkende, at der er forskellige måder at lære på
- Pædagogen skal kunne placere sig i hensigtsmæssigt i læringsrummet og formå at følge børnenes spor.
- Børn skal aktivt involveres i deres hverdag og have medbestemmelse

Praksiseksempel

Læring i læreplanstema: Natur, udeliv og science...

Vi er på gåtur på Amagerfælled med en gruppe børn. Intentionen bag turen er, at vi sammen med børnene skal være opmærksom på alle naturens farver i forbindelse med skift af årstiden fra sommer til efterår. Vi kigger højt og lavt og snakker om farver, blade på jorden, visne planter m.m. Efter kort tid får børnene øje på nogle svampe og hurtigt er vi alle på jagt efter forskellige slags svampe, som vi studerer og får talt om undervejs. Vi taler om former, farver, hvad de hedder og om de er giftige. En pædagogmedhjælper googler de forskellige svampe, da børnene gerne ville vide navnet på den enkelte svamp.

Turen er et tydeligt eksempel på, hvordan en planlagt tur/aktivitet med et mål kan ændre sig til en tur/aktivitet, hvor læring kan opstå spontant og hvad der sker, når de voksne går i børneperspektiv og anerkender børnene i, hvad der optager dem lige nu og her. Pædagogens rolle ændrer sig fra at være initiativtager og have et mål for turen til at blive nysgerrig og undersøgende sammen med børnene og være mere procesorienteret.

Derudover træner børnene også selvregulering "Fordi man må ikke røre svampene. De er giftige", hvilket kan være rigtig svært for et børnehavebarn, når de ser så fine ud.

Børnefællesskaber

Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.

Vi er særligt opmærksomme på, at alle børn får plads og mulighed for at bidrage til fællesskabet. Den enkelte skal betyde noget for gruppen og gruppen skal betyde noget for den enkelte. Vi tænker det som en vigtig pædagogisk opgave at sørge for, at alle børn har nogen at lege med og har en ven.

Vi planlægger dagen, så børnene har mulighed for at få fælles oplevelser både i små og store grupper, sådan at de også får fælles erfaringer - ligesom vi støtter børnenes initiativer til samspil. I samspillet er der mulighed for at barnet ikke blot kan varetage egne behov, men også lære at tage hensyn til andres behov.

Fra klynge AD's pædagogiske grundlag:

- Der skal være rammer, der gør det muligt for børn at opdage verden og lære nyt sammen
- Pædagogen skal skabe rammer for et aktivt børnefællesskab, hvor det er muligt at danne venskaber og legerelationer.
- Alle børn skal opleve, at de er vigtige bidragsydere i et inkluderende fællesskab.

Praksis eksempel

Læring i børnefællesskaber...

På Saturn har vi dagligt samling, hvor vi synger en navnesang. Under navnesangen sidder vi i rundkreds og danner en rytme ved skiftevis at slå på lårene og klappe i hænderne. Børn og voksne skiftes så til at synge:

Jeg hedder x

Hvad hedder du?

Til slut synger vi sammen:

Vi hedder Saturn.

Hvad hedder i?

Hvorfor gør vi det? Saturn er en basisgruppe, hvor alle børnene har forskellige udfordringer som f.eks. ASF, ADHD eller lign. Mange af børnene har derfor ikke en aldersvarende social interesse over for andre, hvorfor vi ønsker at styrke denne. Ved at synge den præsenterede navnesang styrker vi denne interesse, fordi det enkelte barn hele tiden skal have øje for den resterende gruppe for at kunne følge med i, hvornår det er barnets tur til at synge. Derudover øver vi turtagning og vi oplever, at vi er sammen om noget - fællesskabsfølelsen.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Det pædagogiske grundlag med de 5 elementer, børnesyn – dannelse og børneperspektiv – leg – læring - børnefællesskaber er rammen for den måde, vi møder og er sammen med børnene på og det pædagogiske arbejde med børnene uanset børnenes alder, udviklingsniveau, køn og religion. Udmøntningen af det enkelte tiltag kan differentiere alt efter det enkelte barn og dets behov, så vi sikrer den bedste trivsel, udvikling og læring.

” Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af dets liv i sin egen hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede, man uddyber eller hæver. Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej”²

²Citat af K. E. Løgstrup

Vi, det pædagogiske personale er eksperimenterende metodikere, hvilket vil sige at vi er dygtige til at finde pædagogiske handlemuligheder og bringe de fem elementer i spil for at nå målene for barnets/børnenes trivsel, udvikling og læring. Samtidig er vi gode til at sadle om, og prøve noget andet, hvis der ikke ses nogen effekt efter en passende tid.

Praksiseksempel

Samling

I en børnehavegruppe er der i gennem længere tid afholdt samling hver dag i ca. 20 -30 min. Med fokus på nogle faste temaer: hvem er her i dag, vejret/årstiden, sange og at hvert barn bidrager i samlingen på en eller anden måde. Det kan f.eks. være at fortælle noget, de vil dele med hele gruppen eller vælge sang. Samlingen har fungeret fint med den børnegruppe, der har været.

Der er for kort tid siden startet en lille gruppe af børn på knap 3 år. De har alle meget svært ved at sidde og vente til turen når til dem og forstår nok heller ikke helt, hvad der forventes af dem.

Pædagogerne har evalueret samlingen og blev enige om, at revurdere hvad samlingen skal indeholde i forhold til den børnegruppe, der er der lige nu. Lige nu er der også behov for at pædagogerne i højere grad introducerer for børnene, hvad der skal foregå, hvornår, hvor og med hvem, så alle ved hvad der skal foregå. Det overordnede mål og værdi i samlingen er fællesskabet.

Det har betydet at samlingen er kortet ned til 15-20 minutter eller til børnene viser tegn på, at det er ved at være slut. Der er en klar rollefordeling pædagogerne imellem. En pædagog er fast "styrer" af samlingen, mens de 2 andre personaler sidder mellem børnene og støtter op om børnenes deltagelse.

Samlingen starter hver gang med en Rumraketsang, og så er der 2 faste ting, der skal introduceres: Hvad skal vi lave/aktiviteter og hvad skal vi spise, som betyder noget for børnene, både store og små. Samlingerne foregår i højere grad på børnenes præmisser og de er med skabere ved at have mulighed for at byde ind med noget, de gerne vil dele med resten af gruppen.

Aktiviteten understøtter bl.a. børnenes kropsbevidsthed, behovsudsættelse, sprogstimulering, koncentration, socialisering, demokratiforståelse, medbestemmelse, kendskab til sange.

Det er vigtigt for os, at alle børn, forældre og personaler mødes af et "god morgen", når de træder ind i Multiverset. Det samme om eftermiddagen, når vi forlader Multiverset er det med et "Farvel og tak for i dag". Med det vil vi sige, at den enkelte og den enkeltes tilstedeværelse betyder noget for fællesskabet.

Pædagogisk læringsmiljø

Et pædagogisk læringsmiljø er proces, som er de samspil og relationer, der er mellem børn/børn og børn/pædagoger og struktur, som er de fysiske rammer, børnegruppens størrelse osv. Der eksisterer læringsmiljøer alle steder både inde og ude. Det er vores oplevelse, at det pædagogiske læringsmiljø kan understøtte børnenes læring og udvikling, men kan også være hæmmende for læring og udvikling. Vi tilrettelægger stimulerende miljøer for forskellige lege, hvor der forinden er taget stilling til, hvad læringsmiljøet skal tilbyde og hvad der er behov for af f.eks. ting, indretning, afskærmning og tid.

Vi har i foråret arbejdet med lege –og læringsmiljøer under vejledning af Trine Kjær Krogh. Det har været en god proces, hvor vi bl.a. har arbejdet med forskellige lege – og læringsmiljøer, der indbyder til både spontane og planlagte aktiviteter, hvor børnene kan gøre sig forskellige erfaringer. Vi arbejder fortsat med og har løbende fokus på, om de forskellige miljøer er optimale i forhold til at udfordre, pirre barnets/børnenes nysgerrighed og lyst til at lege. Fantasi og kreativitet kommer ikke af sig selv, det opstår gennem legeaktiviteter.

Vi prioriterer at give plads til børnenes egne initiativer og interesser ved at støtte og værne om deres leg. For at legen kan udvikle sig, kan der være behov for tid og ro uden for mange forstyrrelser.

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

For at give børnene de bedste betingelser for trivsel, læring, udvikling og dannelse fordrer det, at vi har forholdt sig til den pædagogiske praksis og ud fra den aktuelle børnegruppens behov har lavet en dagsstruktur, der understøtter dette. Dette gælder for alle målgrupper vuggestuebørn, børnehavebørn og basisbørn. De enkelte tiltag og tilbud kan differentiere alt efter, hvad det enkelte barn/børnegruppen har behov for, for at lære og udvikle sig.

- Organisering af pædagogiske aktiviteter og rutiner – vi planlægger, hvordan f.eks. aktiviteter, leg, rutiner osv. skal forløbe. Vi skal gennem god planlægning sikre tid til og en god balance imellem planlagte og spontane aktiviteter, der matcher antallet af børn, deres udviklingsniveau og behov for støtte. Vi skal løbende forholde os til om de legezoner, der er etableret stadig, bliver brugt af børnene eller om det trænger til at blive erstattet af noget andet i en periode.
- Refleksion og evaluering af aktiviteter – vi laver løbende SMTTE på aktiviteter, mål for barnet/børnene m.m. og refleksion og evaluering for at kvalificere det pædagogiske arbejde. Det påtænkes at arbejde med Tegn på læring 2. Vi bruger stuemøder og personalemøder til refleksion og evaluering.
- Kendskab til det enkelte barn og gruppen - vi skal kende det enkelte barns/hele gruppens behov og dermed inspirere, støtte og rammesætte lege og læringssituationer, som får barnet/børnene til at udvikles både emotionelt og kognitivt.

Vi bruger stuemøder til at lave TOPI.

Vi forholder os til om aktiviteten skal være for hele børnegruppen eller en mindre gruppe børn.

- Introducere overgange – vi introducerer dagens aktiviteter, rutiner og overgange for børnene, så de ikke tabes og børnene får mulighed for at give deres mening til kende. Der er stor tryghed i genkendelse, som kan frigive mod og overskud til at prøve noget nyt.
- Respekt for aktiviteten og børnene – Vi skal sørge for at børnene får ro til at deltage/fordybe sig i aktiviteten uden at blive forstyrret. Hvis de f.eks. skal male, har pædagogen forberedt aktiviteten og sørget for at alt er ved bordet, så hun ikke skal forlade aktiviteten for at hente pensler, maling osv.

Vi følger børnenes spor og lade dem være medbestemmere af det pædagogiske læringsmiljø.

Vi ser, at børn leger bedst, når de har adgang til at flytte, bytte og blande tingene og gerne mange løse genstande. Der er et paradox i, at god leg roder og god leg kræver at man kan finde de gode ting. Ved at rydde op, drager vi omsorg for legemiljøet.

- Give plads til barnets initiativ – vi skal kunne afvige fra den egentlige plan ved at prioritere barnets initiativ til leg.

Praksiseksempel

Respekt for aktiviteten og børnene

I en vuggestuegruppe holdes der hver morgen morgensamling i tidsrummet 9.15-9.45. Morgensamlingen bruges til at børnene får lidt mad, fælles opmærksomhed på hvem der er her i dag, introducere dagen for børnene og børnevalgte sange.

Pædagogerne har bedt forældrene om at aflevere deres barn enten før eller efter morgensamlingen for at undgå forstyrrelser og af respekt for børnene, deres deltagelse i aktiviteten og selve aktiviteten. Hvis man er nødt til at aflevere under morgensamlingen, er det forældrenes ansvar at få barnet ind til bordet og sidde, og gøre afleveringen så kort som mulig. Er der beskeder må de ringes ind til personalet i middagsstunden, hvor de fleste børn sover eller skrives på KBH Barn.

Morgensamlingen er et pædagogisk læringsmiljø, som starter med at børnene spiser, mens der bliver snakket børn og voksne imellem. Derefter bliver der sunget/talt om, hvem der er her i dag og hvem vi mangler. Det giver børnene en god opmærksomhed på hinanden og fællesskabet.

Det er børnene, der vælger i sangkufferten, hvilke sange der skal synges. Det er pædagogerne, der introducerer nye sange med rekvisitter, fagter m.m.

Morgensamlingen slutter af med at dagens aktiviteter introduceres til børnene, det kunne være at alle skulle til rytmik i Husets Hjerte eller aktiviteter i mindre grupper på stuen/resten af huset/ude. Der arbejdes med at forberede børnene på det næste, de skal, da det giver børnene tryghed at

vide, hvad der skal foregå –aktivitet/rutine, hvem deltager – børn/voksne, hvor skal det foregå – inde/ude/lokale og hvornår – om 10 min/før frokost/efter vi har sovet.

Aktiviteten understøtter bl.a. børnenes kropsbevidsthed, behovsudsættelse, sprogstimulering, socialisering, koncentration, kendskab til sange og kulturkendskab.

Vi er tydelige voksne, som børnene kan stole på, når de har brug hjælp, et skub i den rigtige retning, et skulderklap, et kram, en som kan folde et papirfly eller en voksen, som gider at lyne ens jakke, når det er én af de dage, hvor livet er surt.

Forældresamarbejde

Forældresamarbejdet starter allerede, når potentielle forældre kommer på rundvisning i institutionen. Hvis det er muligt viser den pædagogiske leder rundt, fortæller om institutionen, forventninger til hinanden og hvis der er noget, forældrene undrer sig over, er de altid velkommen til at komme ind på kontoret m.m.

Indkøring af nyt barn og forældre foregår i tæt dialog med primærpædagogen og i det tempo, der gør, at både barnet og forældrene føler sig trygge. Tre måneder efter barnet er startet i institutionen, bliver forældrene tilbudt en samtale, hvor vi taler om, hvordan det går med barnet m.m.

Forældrene er altid velkomne til at bede om et møde med det pædagogiske personale om deres barn, hvis de har behov for det. Ca. en gang om året bliver forældrene tilbudt en samtale om deres barns trivsel, udvikling og læring.

Hvis det pædagogiske personale er bekymret for et barn, indkaldes forældrene til et møde, hvor de bliver informeret om bekymringen. På mødet aftales det videre forløb og hvornår det næste møde skal finde sted. Pædagogisk leder deltager altid i bekymringsmøder.

Der afholdes 2 årlige forældremøder med oplægsholder, nyt fra institutionen, planer fra de enkelte stuer for den næste periode m.m. Der afholdes forskellige arrangementer for børn og forældre som plantedag, sommerfest og julefest.

Vi har et godt og velfungerende forældreråd, som mødes 5 gange om året og som er aktive omkring forskellige arrangementer for børn og forældre.

Vi bruger KBH Barn til at registrere fremmøde/fravær og til at formidle diverse beskeder ud til forældrene. Vi skriver dagligt om aktiviteter og supplerer med billeder af børn i diverse aktiviteter. Vi bruger det også til referater fra forældrerådsmøder, invitationer til forældremøder og andre arrangementer.

Køkkenet lægger madplan ud for tre uger ad gangen, så forældrene kan følge med i, hvad deres barn får at spise.

Fra klynge AD's pædagogiske grundlag:

- Pædagogen skal invitere forældrene til et dialogisk ligeværdigt samarbejde
- Pædagogen skal anerkende og tilrettelægge praksis ud fra, at forskellige oplevelser med og perspektiver på barnet, henholdsvis hjemme og i institutionen, giver bedre grundlag for at få viden om/forstå barnet
- Pædagogen skal arbejde for, at der skabes fælles læring og etablering af et fælles tredje mellem pædagogen og forældrene.

Ved overgange, fra vuggestue til børnehave eller børnehave til skole holdes et møde, hvor der deltager en pædagog fra afgangsstue, en pædagog fra kommende stue og forældre. På mødet gennemgås videns overdragelsesskema og mødet bruges til at få overdraget alt relevant info fra pædagog og forældre til kommende stue.

Udover ovennævnte møder, arrangementer m.m. er der i basisgrupperne et tættere forældresamarbejde grundet børnenes udfordringer. Der afholdes minimum 2 netværksmøder årligt, hvor barnets læring, udvikling og trivsel gennemgås. Der er et tæt samarbejde med andre fagpersoner som psykolog, talepædagog, synskonsulenter og Refsnæs.

Der arbejdes kontinuerligt med handleplaner (SMTTE) med løbende evaluering og en eksperimenterende metodisk indsats.

Børn i udsatte positioner

Målgruppen er børn, der ved skolestart er i risiko for at mangle viden og færdigheder til at komme godt i gang med livet i skolen.

I arbejdet med børn i udsatte positioner har vi et særligt ansvar for at støtte barnet, så det kan indgå i fællesskabet. Barnet støttes og guides i at deltage i aktiviteter og lege sammen med de andre børn.

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner skal have tilbudt det samme pædagogiske tilbud og har ret til deltagelse heri som de andre børn. Det fordrer, at der er en øget pædagogisk opmærksomhed på, at graden af den guidning og støtte, som pædagogen giver, matcher barnets behov. Målet er, at sikre de bedste betingelser for at barnet udvikler sig.

Når vi, pædagog og leder har en bekymring omkring et barn i forhold til trivsel, udvikling m.m. skal denne bekymring drøftes med forældrene. Efterfølgende udarbejdes der en handleplan (SMTTE) for indsatsen omkring barnet sammen med forældrene. Handleplanen evalueres jævnligt med forældrene ca. hver 2-3. måned eller efter behov, for at sikre at indsatsen har den ønskede effekt.

Selvom der bliver lavet en skræddersyet plan for de pædagogiske tiltag omkring barnet, foregår det sammen med andre børn i mindre eller større grupper. Dette tænkes ind i den førnævnte planlægning af de pædagogiske læringsmiljøer (organisering af pædagogiske aktiviteter – refleksion og evaluering – kendskab til det enkelte barn og gruppen – introducere overgange – respekt for aktiviteten og børnene – give plads til barnets initiativ) for at understøtte at alle børn er en del af fællesskabet uanset forudsætninger.

Vi skal udfordre barnet/børnene med passende aktiviteter og lege, så det oplever at kunne mestre og glæden ved at det lykkes.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Overgangen til noget nyt har 2 faser, den ene er fasen, hvor barnet skal sige farvel til noget kendt og trygt – det gælder både børn, voksne og aktiviteter m.m. Den anden fase skal barnet træde ind i noget nyt, det være sig en ny kontekst med nye forventninger, nye børn og voksne og skal således finde sig selv og sin rolle i det fællesskab.

For at lette overgangen fra børnehave til skole besøger de kommende skolebørn den lokale skole og fritidshjem – alle deltager, også selvom barnet ikke skal gå der. Nogle skoler inviterer barnet til at komme på besøg med sin institution – og så gør vi det.

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Det sidste år børnene går i børnehave, laver pædagerne skolegruppe en gang om ugen. Skolegruppen er for alle kommende skolebørn på tværs af stuerne, og basisbørnene deltager også i det omfang, de kan.

I skolegruppen arbejdes der med at forberede og gøre børnene klar til det nye fællesskab. Børnene øves i at kunne håndtere kollektive beskeder og der bliver talt om, hvordan det foregår i skolen. For at styrke børnenes sociale kompetencer arbejdes der bl.a. med "fri for mobberi".

For at styrke børnenes nysgerrighed, fordybelse og koncentration arbejdes der med små temaer/historier og begyndende kendskab til tal og bogstaver. Det foregår på børnenes præmisser, så de børn, der har lyst til at øve sig, det kunne f.eks. være at skrive sit eget navn, må gerne, men det er ikke et krav. Pædagogen hjælper/guider, hvor der er behov for det, for at støtte børnene i troen på egne evner.

Hvert barn har en mappe, hvor de ting, de laver i skolegruppen sættes ind. Børnene er meget stolte og viser den gerne frem. Mappen får barnet med hjem, når det forlader Multiverset.

Der bliver arrangeret ture til omkring liggende skoler, biblioteker og legepladser, hvor der bliver trafiktrænet på vejen. Skolegruppen deltager i forskellige arrangementer på den lokale skole f.eks. teater og besøgsdag.

Det er de kommende skolebørn, der går Lucia-optog til julefesten for forældre og børn. Der bliver i lang tid forinden øvet sange, øve sig i at holde sin plads i rækken og gå i tempo med de andre osv. Det er en stor og for nogen grænseoverskridende oplevelse at gå Lucia for sine forældre og alle andre forældre og børn i institutionen. De vokser af, at de i fællesskab har gjort det

Hele skolegruppearbejdet slutter af med en overnatning i børnehaven i april for de børn, der har lyst. Børnene møder ind kl. 18.00 til velkomstdrink og fin middag. Senere er der fest og lommelygtetur på legepladsen, inden alle kravler i soveposen. Næste morgen kommer forældrene og spiser morgenmad, inden de alle går hjem og holder weekend.

Inden barnet starter skole og fritidshjem udfylder pædagogerne videns overdragelsesskema på barnet og forældrene gør det samme. Dette skema tales der ud fra ved overleveringssamtalen, hvor pædagogen, forældre og evt. skole/fritidshjem deltager.

Samarbejde med forældre om børns læring

Forældre og pædagoger er fælles om en ting, nemlig barnet. Jo bedre samarbejde vi har, og fælles indsats, vi laver, jo bedre er det for barnet.

Praksis eksempel

Plantedag

Plantedag er et arrangement, som forældrerådet primært står for. Det handler om, at vi byder foråret velkommen ved i fællesskab at plante forskellige planter på legepladsen.

I slutningen af april inviteres forældrene til at komme med en plante, som de planter med deres barn i plantekasser eller krukker på legepladsen. Der bliver f.eks. plantet duftende blomster, der er smukke at se på, forskellige krydderurter, vi kan supplere frokosten med, små jordbær som børnene kan spise når de er på legepladsen og meget mere.

Børnene er med til forberedelser inden, hvor potter, krukker og plantekasser skal gøres klar med nyt jord, så der kan plantes nye planter. Der bliver talt om, hvad børnene skal plante sammen med mor og far. Efter eftermiddagsmåltidet kommer forældrene og henter deres barn på stuen og går på legepladsen. Her planter barn og forældre den plante, de har haft med og der bliver kigget på de andres planter og snakket, grinet og leget. Derefter er der fælles hygge med kaffe m.m. i Husets Hjerter inden vi siger Farvel og tak for i dag.

Pædagogerne og børnene passer efterfølgende planterne sammen, der bliver vandet, nippet, spist og talt om farver, duft, smag osv. Nogle af børnene er meget stolte af den plante, de har haft med.

Aktiviteten understøtter bl.a. børnenes kropsbevidsthed, sprogstimulering, socialisering, fællesskabsfølelse, koncentration, kendskab til forskellige planter og en god oplevelse med mor/far i institutionen.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Start i institution er en meget stor ting for både barn og forældre. Det er vores oplevelse at jo bedre indkøring, der har været, jo tryggere er både barn og mor/far.

Pædagogen investerer i barn og familie, når de starter, ved at det er en primær kontaktpædagog, der tager imod barn og familie. Pædagogen inviterer forældrene til at fortælle deres historie om barnet og forældrene er medansvarlige for indkøringen, som typisk varer 1-2 uger. Der er daglig dialog med forældrene om, hvordan og i hvilket omfang barnet skal være i institutionen alene eller med mor/far.

Alle forældre bliver tilbudt en 3 måneders samtale, hvor vi evaluerer indkøringen og taler om, hvordan barnet trives og om der er noget, vi skal være opmærksomme på.

Det pædagogiske personale giver plads til de daglige småsnakke, som er passende i garderoben, men kræver indholdet at der bliver holdt et møde, inviterer vi til det. Forældrene har også mulighed for at bede om et møde om deres barn og så arrangerer vi det.

Forældrene bliver en gang årligt tilbudt en samtale om deres barn.

Når barnet skal starte i børnehave, udfylder pædagogen en videns overdragelse. Der bliver holdt et møde med deltagelse af forældre, afgivende pædagog og modtagende pædagog, hvor barnets ressourcer, udfordringer og andre ting, der kan have betydning for, om barnet får en god og tryk overgang til børnehave, bliver drøftet.

Det sidste år barnet går i børnehave laver det pædagogiske personale en videns overdragelse, og forældrene laver den samme. Den bliver styrende for samtalen med forældrene, inden den sendes til barnets kommende skole.

I basisgrupperne er der et meget tæt forældresamarbejde.

Vi holder minimum 2 obligatoriske netværksmøder om året på hvert barn:

Det lille møde med deltagelse af forældre, primærpædagog og pædagogisk leder. På dette møde gennemgås handleplanen –SMTTE og aftaler, som blev besluttet på sidste møde for at sikre, at de tiltag vi har aftalt, er blevet effektueret.

Det store møde med deltagelse af forældre, primærpædagog, pædagogisk leder og andre relevante faggrupper som psykolog, talepædagog, synskonsulent m.m. På dette møde tages

udgangspunkt i den statusrapport³ pædagogen har lavet, hvor hele barnets udvikling er beskrevet. Rapporten er inden mødet sendt ud til mødedeltagerne. På mødet besluttes hvad der skal arbejdes med i det næste halve år for at sikre en god udvikling hos barnet. Der ses på, om barnet har udfordringer, der kræver at der skal inddrages andre fagpersoner f.eks. ergoterapeut og det kunne være indstilling til udredning.

I det daglige er der altid tid til at tale med forældrene om de ting, der f.eks. gør hverdagen svære. Det kan være svære afleveringer/afhentninger, hvor barnet har en voldsom reaktion på skiftet. Pædagogen bruger ofte utraditionelle metoder og løsninger for at barnet ikke skal have unødvendig mange konflikter, som ikke fremmer trivsel og udvikling.

Praksiseksempel

Samarbejde med forældre om et barns trivsel og læring

Et barn i basisgruppen har svært ved både aflevering og afhentning i institutionen og reagerer ved at blive udadreagerende og sartende i sin adfærd. Det bliver over en kort periode værre, så barnet er påvirket af det, det meste af dagen. Disse episoder påvirker barnet meget voldsomt og har stor betydning for resten af dagen i institutionen og når han kommer hjem efter institution.

Pædagogerne er meget opmærksomme på, om der sker noget i garderoben, der gør barnet utryk eller andet. De kan umiddelbart ikke finde årsagen. Pædagoger og forældrene prøver forskellige ting som: hurtig aflevering/afhentning uden snak mellem pædagog og forældre, aflevering/afhentning ved fordøren i stedet for i garderoben, introducere overgangen m.m.

Efter at have prøvet mange forskellige ting, som ikke har haft den ønskede effekt, bliver pædagoger og forældre enige om, at barnet skal hentes på p-pladsen. Det ender med, at forældrene ringer om morgenen inden de kommer og en pædagog henter barnet på p-pladsen og går ind i institutionen. Det samme gøres om eftermiddagen, forældrene ringer, når de holder udenfor og en pædagog følger barnet ud til bilen og siger farvel og tak for i dag.

Efter få dage oplevede pædagogerne en markant ændring i barnets adfærd til det bedre, så nu er det måden vi gør det på i en periode.

Det har været nødvendigt at gøre noget utraditionelt for at give barnet ro til at komme ind og ud af institutionen uden at bruge alt energi på konflikter. Hvis forældre og pædagoger ikke havde samarbejdet om at finde en løsning, ville det have påvirket barnets trivsel i en sådan grad at barnets udvikling kunne stagnere.

³ I statusrapporten beskrives følgende områder: Barnets personlighed, Fysik og motorik, Socialt, leg og beskæftigelse, Kognition, Kommunikation og Selvhjulpethed.

Inddragelse af lokalsamfund

Vi bruger nærmiljøet med de tilbud, der findes. Vi bruger biblioteket meget, hvor vi låner bøger, leger og ser film. Der er flere legepladser i området, som vi besøger og sansestien er også populær.

Vi ligger overfor DR-byen, hvor flere af vores børn har været ovre og deltage i filmoptagelser bl.a. da Kronprins Frederik blev 50 år.

Vi bruger Amagerfælled til at gå på opdagelse og tager Metroen til Naturcenter Vestamager, hvor der er mange muligheder for naturoplevelser.

Basisgrupperne bruger svømmehallen på Sundby Vang, hvor vi har købt svømmetid en gang om ugen.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Vi forholder os løbende til om det fysiske børnemiljø er inspirerende og stimulerende eller det hæmmer børnenes lyst til at lege. Understøtter og inspirerer indretningen og de forskellige legezoner børnenes leg og læring.

Det skal være rart og trygt at være barn i Multiverset. Det sikrer vi bl.a. ved at være rollemodeller for den gode tone, den ordentlige måde at behandle hinanden på, respektere hinanden for den man er og det man kan. Børnene spejler sig i os – både det, vi gør og det, vi ikke gør.

Fra klynge AD's pædagogiske grundlag:

- Det fysiske miljø skal understøtte og inspirere til børns og pædagogers læring
- Børn skal have mange forskellige sansemæssige udfordringer
- Det fysiske rum skal afspejle børns alder, læreprocesser og identitet
- Børn skal have en oplevelse af at møde æstetik i hverdagen.

De seks læreplanstemaer

På stuemøder og personalemøder planlægges, organiseres, koordineres og evalueres aktiviteter og ture. Vi arbejder med SMTTE modellen, som vi anvender til handleplan på det enkelte barn, grupper af børn, aktiviteter og bestemte mål for børnegruppen.

Læreplanen skal vi løbende arbejde med på hvert personalemøde for at sikre, at vi giver børnene de bedste betingelser for deres trivsel, udvikling og læring.

Fra klynge AD's pædagogiske grundlag:

- Læreplanens 6 temaer skal fortolkes på baggrund af det fælles barnesyn
- Pædagogen skal kunne skifte perspektiv og se situationen fra en andens ståsted.

- Pædagogen skal være parat til at gøre sin praksis til genstand for kollegial dialog og fortolkning

Alsidig personlig udvikling

En engageret omverden er et essentielt omdrejningspunkt, når barnets mange potentialer udvikles. Alle børn udvikles som et unikt individ og alle børn har derfor unikke behov for støtte og opmuntring, når de træder ind i en verden af forskellige forventninger og krav. Børn spejler sig i andre børn og voksne og det er i samspil med omgivelserne at børn udvikler deres personlighed.

Det sociale fællesskab har stor betydning for barnets alsidige udvikling. Det er her barnet får mulighed for at afprøve grænser, håndtere konflikter, opleve glæde og sorg, etablere venskaber, og det er også her barnet øver sig/lærer at tackle de forskellige følelser og situationer.

I Multiverset trygge rammer skal alle børn have mulighed for at opleve sig selv, som afholdte og værdsatte individer.

Mål 1: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af bl.a. alder, køn samt social og kulturel baggrund.

Mål 2: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Vi skaber et godt og inspirerende pædagogisk læringsmiljø ved at der er nærværende pædagoger, der kontinuerligt forholder sig til, hvilke aktiviteter, der rammer det enkelte barns og gruppens interesse og behov. For at skabe en tryk og meningsfuld hverdag for børnene arbejder vi med overskuelige og genkendelige rammer og lege -læringsmiljøer for de pædagogiske aktiviteter/situationer. Dette sker f.eks. ved samling med en blanding af faste og nye emner og ved en fast rutine, som afhentning/pakning af frokostvogn til stuen.

Praksiseksempel

Frokostvogn

Hver dag er der et eller to børn med en pædagog nede ved køkkenet og hente frokost. De starter med at pakke vognen med tallerkener, kopper og bestik, imens der bliver talt om, hvad vi skal have at spise. Vi skal have suppe, så skal vi have dybe eller flade tallerkener? Børnene tæller dybe tallerkener op og skal så forholde sig til om vi skal bruge skeer eller gafler. Vi skal bruge skeer, som børnene tæller op og lægger på vognen, dernæst glas og vandkander osv. Pædagogen henter

linsesuppe, limecreme, bønner og brød i køkkenet, mens børnene venter ved vognen. Så er vi klar til at køre frokosten ind på stuen, hvor de andre børn venter.

Tilbage på stuen bliver tallerkener, bestik og glas delt ud til de andre børn, mens maden introduceres: "Vi skal have linsesuppe med limecreme, bønner og brød". Ved bordene tales der om de forskellige ingredienser, smag, duft, konsistens m.m.

Hvis der er ingredienser i maden, som børnene ikke kender, bliver det fundet på iPad'en, så børnene kan se, hvad det er.

Aktiviteten understøtter børnenes tal/mængder, koncentration, fællesskabsfølelse, sprogstimulering, socialisering, kendskab til mad og forskellige råvarer.

Vi er en stor institution med 142 børn fordelt på forskellige målgrupper vuggestue, børnehave og basisgrupper. Vi er et hus og et børnefællesskab. Det er vigtigt for os, at børnene oplever sig som en del af noget større. For at understøtte dette er der planlagt forskellige fælles aktiviteter i løbet af året, som alle børn deltager i på den måde og i det omfang, det enkelte barn kan (fastelavn, fredagssang, sommertema, skolegruppe, rytmik). Uanset om barnet står på sidelinjen med høreboffer på til fredagssang, står på 1.sal med en voksen og kigger ned på rytmik eller sidder i vindueskarmen under samling, så er barnet stadig en del af fællesskabet.

Praksiseksempel

Fredagssang

Hver fredag samles alle børn og pædagoger i Husets Hjerte til fællessang. Der lægges madrasser ud på gulvet i en rundkreds, som børn og pædagoger sidder på.

En stue har ansvaret for hvilke og hvor mange sange, der skal synges. De sange, der bliver valgt er dem, som gruppen lige nu er særlig glade for og det betyder at der er genkendelighed og glæde i aktiviteten. En pædagog introducerer sangene og synger for. Hvis der er et barn, der har fødselsdag den uge, bliver der sunget fødselsdagssang. Nogle gange bliver der fortalt en historie. Aktiviteten varer ca. 30 minutter.

Fredagssang prioriteres højt, da det er en aktivitet, der understøtter, at vi er et hus. Børnene skal føle sig som en del af noget større og det enkelte barn skal have en følelse og oplevelse af at være en del af et fællesskab.

Nogle børn deltager i starten i periferien sammen med en pædagog, det kan være at sidde i vindueskarmen, stå på 1. sal og se ned eller sidde i døråbningen til basisgruppen med høreboffer på. Det er helt ok, at det kan virke overvældende, men de fleste ender med at deltage, når de er trygge ved det.

Aktiviteten understøtter børnenes kropsbevidsthed, behovsudsættelse, koncentration, fællesskabsfølelse, sprogstimulering, socialisering, kendskab til sange og kulturkendskab.

De etablerede fysiske læringsmiljøer inspirerer til både fri leg og planlagte aktiviteter. Børn leger ofte på tværs af legezoner og inddrager mange forskellige ting i legen, som ikke altid bruges til det, der egentlig er dets formål. Dette er en måde at udforske og erfare verden på.

Vi visualiserer både aktiviteter og remedier med billeder og piktogrammer, så børnene får pirret deres nysgerrighed (hvad er det, der er i kassen?) og så de selv har mulighed for at vælge (mærke efter: har jeg lyst til at lege med det?), hvad de vil lege med f.eks. dukker, instrumenter, sangkuffert, bøger, dyr, bolde m.m. Og så er det en god hjælp til at holde orden i tingene!

Social udvikling

Barnets sociale kompetencer er deres nøgle til det fællesskab, som skal være med til at udvikle og styrke dem i deres rejse frem i livet. Hvor end barnet befinder sig, er det i en kontekst, hvori dets sociale færdigheder, empati og evne til tilknytning er i spil.

I Multiverset ønsker vi, gennem et godt børneliv, at give børnene de bedst mulige forudsætninger for at kunne fungere i enhver social konstellation.

Mål 1: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

Mål 2: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Alle børn har ret til at have en ven. Børn danner relationer i mange sammenhænge, hvor de kobler sig på hinanden bl.a. gennem lege, som læringsmiljøet indbyder til og gennem pædagogiske aktiviteter i mindre og større grupper.

Praksiseksempel

Rytmik som social aktivitet

Pædagogerne på tværs af 3 børnehavegrupper har lavet et rytmikforløb for de mindste børn, det vil sige dem, der lige er rykket fra vuggestue til børnehave. Det har været svært for flere af dem at finde sin plads i de store børnegrupper med de mange og meget større børn. Der er nu lavet en gruppe på 15 børn, som mødes en gang om ugen i Husets Hjerte til rytmik.

Rytmikforløbet er planlagt ud fra børnenes alder og behov for udfordringer for at der sker udvikling. Pædagogerne har planlagt et program, som er det samme hver gang, da genkendelighed skaber tryghed.

Børnene introduceres på deres stuer til at de nu skal ned i Husets hjerte og lave rytmik. Rytmikforløbet startes hver gang med en goddag-sang og afsluttes med trille, trille bold. De aktiviteter, der foregår mellem goddag sang og afslutningssang bliver løbende evalueret for at ramme så mange børns interesser og lyst til deltagelse som muligt.

Der er mulighed for, at det enkelte barn kan gå til og fra aktiviteten efter behov.

Intentionen er at skabe et fællesskab mellem de små børnehavebørn både på tværs og i den enkelte børnehavegruppe, som måske kan fortsætte i andre sammenhænge i institutionen som f.eks. på legepladsen.

Aktiviteterne understøtter børnenes kropsbevidsthed, behovsudsættelse, sprogstimulering, socialisering, kendskab til sange og kulturkendskab. Og så skal de have det sjovt og rart.

Vi understøtter venskaber/relationer ved at skabe rum, tid og mulighed for at børnene kan eksperimentere, udforske og afprøve og på den måde udvikle deres sociale kompetencer. Hvis et barn har svært ved at danne venskaber, støtter pædagogen op ved f.eks. at deltage i barnets leg og dermed invitere andre børn til at være med, så de kan få øje på hinanden. Et tiltag kunne også være at skabe ro og undgå forstyrrelser omkring legen/aktiviteten for at værne om et begyndende venskab. Pædagogen hjælper barnet med at koble sig på en leg med andre børn ved at tilbyde en rolle/figur til legen: " Må jeg være baby? " i stedet for at spørge om barnet må være med. Når barnet byder sig ind i en rolle, har det allerede en begyndende andel i legen og er medskabende.

Det hører med til at være ven med et andet barn også at blive uenige om noget og blive uvenner. For os er det vigtigt at børn øver sig i at løse konflikter på en konstruktiv måde. Mange børn vælger at slå sig ud af en konflikt, når det bliver svært at kommunikere egne frustrationer, følelser og behov. Pædagogen skal fungere som coach for at få børnene til at kommunikere og argumentere og hjælpe dem til at se hinanden og hinandens udtryk og kropssprog. Pædagogen skal hjælpe børnene med at tilegne sig strategier for, hvordan man forhandler og bedst håndterer konflikter.

Et barn der ikke kan mærke sig selv, kan ikke mærke andre. Pædagogens kendskab til barnet er vigtigt for at kunne stille passende krav, men også kunne give den støtte, der er behov for i situationen.

Alle er gode til noget, men ikke til det samme. Det er en pædagogisk opgave gennem fælles aktiviteter/fællesskaber at bringe børnenes forskellige ressourcer i spil, så de oplever at vi ved fælles hjælp sammen, kan det.

Kommunikation og sprog

Sprog er vores forudsætning for at kunne kommunikere med andre. Vi kan udtrykke os igennem mange forskellige sprog: Talesprog, skriftsprog, tegnsprog, billedsprog og kropssprog og alle skal de have opmærksomhed, når vi beskæftiger os med børns læring. I Multiverset ser vi sproget som en indgangsdør til verden og som en mulighed for barnet at høste venskaber, viden og erfaringer.

Mål 1: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Mål 2: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vi støtter alle børn i deres sproglige udvikling ved at skabe kontakt og forståelse for deres egne interesser og behov. Vi hjælper dem med at sætte ord på deres handlinger og vi sætter ord på vores egne handlinger.

Pædagogen er sproglig rollemodel og ved at tale med barnet, udvikles barnets ordforråd og forståelse af sproget og sprogets regler. Pædagogen taler med barnet og for at fastholde samtalen stiller hun spørgsmål, der viser interesse og matcher barnets sprog stadie. Pædagogen følger barnets sproglige initiativ ved at vise interesse, når barnet prøver at sige noget og lytte opmærksomt på barnets lyde/ord uden at afbryde.

Barnet skal kunne gribe før det kan begribe, hvilket betyder at vi skal lave aktiviteter i det daglige, som er med til at tilegne og understøtte det verbale sprog.

Vi holder samlinger, hvor børnene har ret til deltagelse og blive set og hørt. Nogle gange deles samlingerne op i mindre grupper, så samlingen bliver tilpasset det enkelte barn og dets sprog.

Praksiseksempel

Legende sprogstimulering

En pædagog sidder med en lille gruppe børn ved et bord og leger med bondegårdsdyr. Pædagogen og børnene går i gang med at lege med dyrene fra hver side af bordet, mens der snakkes.

*Et barn henvender sig til pædagogen og fortæller at han har en hund derhjemme. Pædagogen vender sig imod ham og giver ham sin fulde opmærksomhed. Drengen forsætter med at fortælle, mens flere af de andre børn prøver at bryde ind i hans fortælling for at få pædagogens opmærksomhed. Pædagogen **undersøger** ved at holde øjenkontakt med drengen og smile og nikke til ham, mens han prøver at fortælle. Hun **giver tid** uden at bryde ind og **lytter** indtil han er færdig med at fortælle. Først derefter åbner hun op for samtale med de andre.*

Pædagogen fungerede her som sproglig rollemodel og giver drengen den tid, han har behov for, for at kommunikere. Samtidig var hun også rollemodel for de andre børn i forhold til hvordan man kommunikerer, vente på tur osv.

Der er en sprogansvarlig tilknyttet hvert team, i alt 5 i institutionen.

Vi arbejder med tidlig indsats. Det er vores erfaring, at jo tidligere vi kommer i gang med en målrettet sprogindsats jo bedre resultat. Vi laver EVA-test i vuggestuen ved bekymring for et barns sprogudvikling og laver obligatoriske sprogvurderinger (3+4+5 års vurderinger) i børnehaven. Hvis barnet kommer i kategori "særlig indsats", laver den sprogansvarlige en 6 ugers handleplan for barnet. Efter 6 uger evalueres handleplanen af det pædagogiske personale for at se, om der er fremskridt i sprogtiltagelsen og om der er behov for en ændret indsats.

Vi støtter børnene i at lære at læse andres kropssprog og udtryk/mimik. Vi arbejder med "Fri for mobberi" og bruger de samtalebilleder og billeder af ansigtsudtryk, der er i "Fri for mobberi" kufferten. Når vi snakker om, hvad der sker på billederne, bidrager børnene med deres egne og sanselige erfaringer fra hverdagen. Børnene får her mulighed for at sætte ord på deres egne følelser.

Vi visualiserer vores hverdag med billeder. Når vi synger sange, fortæller historier m.m. bliver det visualiseret med rekvisitter. Der er lavet sprogposer/sprogkufferter med billeder og konkrete til mange af de sange, der synges i både vuggestuer og børnehaver. Vi arbejder med literacy, så der er bøger tilgængeligt på alle stuer og i fællesrum.

I basisgrupperne arbejder vi med piktogrammer til at visualisere hverdagens aktiviteter, rutiner og pauser for børnene. Der er en overordnet plan for dagens aktiviteter som gælder for alle børn. Derudover har det enkelte barn sin egen piktogramtavle, hvor dagen er delt op med piktogrammer alt efter hvor detaljeret barnet har behov for, det skal være. Et dagsskema bliver introduceret til barnet, når det kommer på stuen om morgenen og kan se således ud: Ipad-tid, lege, tur, samling, vaske hænder, frokost, lege, på toilettet, hvilepause, legepladsen, Ipad-tid, vaske hænder, frugt, lege og hjem. Ved at lave en struktur for barnet frigiver det energi, da barnet ikke hele tiden skal forholde sig til og være usikker på, hvad det skal. Overgange er svære, når barnet ikke ved hvad det skal, hvornår og med hvem. Vi arbejder med Time-timer for at give børnene tryghed til at være i aktiviteten uden hele tiden at skulle forholde sig til, hvornår er det slut og hvad skal jeg så.

[Krop, sanser og bevægelse](#)

Krop og bevægelse er vores sanselige og fysiologiske tilgang til verden. Det er redskabet som vi bruger til at erobre og opnå en større forståelse for os selv og vores formåen i hverdagen omkring os. Børn oplever med kroppen og igennem kropslige aktiviteter skabes sammenhænge imellem det talte og det oplevede.

Mål 1: *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.*

Mål 2: *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.*

Børn er i bevægelse og bruger kroppen hele tiden. De mærker verden gennem kroppen og skal have mulighed for at bruge den og eksperimentere i forskellige aktiviteter. Det kan være rytmikbanen i Husets Hjerter, hvor banen er bygget op efter børnenes motoriske færdigheder, så der er passende udfordringer for dem. Der er mulighed for at gå, kravle, klatre på brædder med forskelligt underlag, blødt/hårdt/ nopret m.m.

En populær aktivitet er, når der er musik på storskærmen og musikken brager ud af højtalerne og børnene og pædagogerne danser vildt. For at styrke kropsbevidstheden er der indlagt små øvelser undervejs med skiftende tempo, som børnene skal lave efter pædagogen f.eks. ryste arme og ben, ned på knæ, hoppe på et ben og stå stille.

Det kan være i vuggestuen, hvor pædagogen har sat puden med trappetrin hen til vindueskarmen, så børnene kan kravle op for derefter at hoppe ned på madrassen. Når barnet er 2 år kan det være svært at gå op af 3 lave trin og stå stille i vindueskarmen et øjeblik, inden det samler mod til at hoppe ned på madrassen. Det giver et sug i maven og er lidt farligt, men også rigtig sjovt.

Der er rig mulighed for at bruge kroppen på mange forskellige måder på legepladsen. Der er flere steder, hvor børnene kan klatre op, rutsje, gynges, spille bold, cykle og sidde i sandkassen og lege med sand.

Praksis eksempelt

Svømning med børn fra basisgruppen

Basisgrupperne har købt badetid i bassinet på Sundby Vang en gang om ugen i en time. Der er 5 børn og 3 voksne af sted. Det er en meget populær aktivitet blandt både børn og voksne. Der er tid til at arbejde med det enkelte barn i vandet, men også med kontakten mellem børnene. Der er god mulighed for som pædagog at opnå en helt anden form for nærhed og trygheds dannelse i vandet med det enkelte barn. Der er også en anden form for nærkontakt børnene i mellem.

Børnene bliver udfordret på flere parametre bl.a. motorisk og sansemæssigt og vand er et godt sted at arbejde med deres kropsbevidsthed. I vandet opnår børnene at kunne mærke sig selv på en anden måde, de får massage af vandet og styrker derved også deres kropsbevidsthed.

De øver deres selvhjulpethed i omklædningsrummet, når de skal have tøjet af og på igen efter svømning.

Der arbejdes ligeledes med sanserne, da vi benævner det vi ser, lugter og hører. Der er en anden type mennesker derovre, en anden type lyde/støj og lugt af klor. Derud over arbejder vi med den vestibulære sans med at balancere sig selv i vandet på nye måder.

Praksiseksempel

Hvilestunden

Hver dag efter frokost sover de fleste vuggestuebørn og alle børnehavebørn får tilbudt at hvile. Mange takker ja, og ligger og slapper af i 30-40 minutter. Alle ligger på tæpper og hører dæmpet musik eller en stille historie. Der er en regel: man skal være stille. Når barnet er færdigt med at hvile, tager det tøj på og går på legepladsen.

En stor del af et børnehavebarns dag foregår i højt tempo og børnene er sjældent i ro. Hvilestunden er et godt break og en mulighed for at komme ned i gear. Kroppen har godt af at komme i low arousal og hjernen har godt af at ”fordøje alle de indtryk/stimuli”, barnet er blevet udsat for om formiddagen.

Energidepoterne bliver fyldt op og barnet er klar til at møde anden halvdel af dagen i børnehaven.

Aktiviteten understøtter bl.a. børnenes kropsbevidsthed, behovsudsættelse, sprogstimulering og socialisering.

Børnene bliver hver dag udsat for et væld af forskellige sansemæssige stimuli, det kan være lyde, lugte, smage, synsindtryk osv.

Praksiseksempel

Måltid

Multiverset er med i køkkenløft hos Meyers Madhus. Vi, både pædagoger og børn går op i den mad, vi skal spise. Køkkenet laver menuplan for 3-4 uger af gangen, som bliver lagt på KBH Barn og delt ud til stuerne. Køkkenpersonalet har hængt en postkasse op ved køkkenet, hvor børnene kan lægge sedler i med ønsker til menuen.

Før, under og efter måltidet er et pædagogisk læringsmiljø, hvor pædagogerne har forholdt sig til, hvordan vi henter mad, hvordan vi sidder, hvordan maden introduceres, hvordan der øses op, om man skal smage på det hele – det er i orden at man siger nej tak, bare man ved hvad det er, man siger nej tak til-, hvordan smager/dufter/ser maden ud, hvordan man opfører sig under måltidet, hvem rydder op og hvad der skal ske med rester af mad.

I løbet af dagen bliver der ofte kommenteret på duften fra køkkenet og gættet på, hvad vi skal have. Ofte bliver retten/ingredienser googlet, så børnene kan se, hvad der er i retten.

Måltidet starter med at en pædagog går i køkkenet og henter mad med et par børn. I mellemtiden bliver der talt med børnene om, hvad vi skal spise i dag både på stuen og på vej til køkkenet.

Tilbage på stuen bliver der dækket bord og børn og pædagoger sætter sig. Maden bliver introduceret ved de enkelte borde, mens der øses op. Der bliver løbende talt om de hovedingredienser, som måltidet består af f.eks. grøntsager, kød, fisk, linser/bønner osv. Under måltidet bliver der talt om, hvordan maden dufter, hvordan det ser ud, konsistens – sprød, cremet, blød, hård m.m., og ikke mindst hvordan det smager. Man venter på at alle er færdige og dem, der skal rydde op går i gang, mens de øvrige går på badeværelset, inden der skal hviles.

Aktiviteterne understøtter bl.a. børnenes kropsbevidsthed, dannelse, behovsudsættelse, sprogstimulering, socialisering, kendskab til diverse råvarer.

Natur, udeliv og science

En naturfaglig dannelse skabes af oplevelser med, interesse for og viden om naturen i et miljø, hvor der er plads til at undres, stille spørgsmål og finde svar. Udgangspunktet for at forstå verden er også forståelsen af den natur, vi mennesker lever i og har ansvar for.

Naturoplevelser i barndommen bidrager til både den følelsesmæssige, mentale og fysiske udvikling.

Mål 1: *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.*

Mål 2: *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.*

Multiverset ligger godt placeret i forhold til at tilbyde børnene forskellige natur og udelivs oplevelser. Vi er tæt på Metroen og busser, som gør det let at komme til både skov-Kongelunden og strand.

Vi er nabo til Amagerfælled, som vi bruger meget. Der er højt til loftet, små bakker, krat og træer man kan gemme sig i, dyreliv – stort som småt, vandhuller og meget, meget mere. Vi bruger Fælleden som et læringsmiljø, hvor vi sammen med børnene kan gå på opdagelse og lede efter små dyr og planter, få kendskab til naturens skiften: vejret, døgnet og årstiderne. Børnene har adgang til forstørrelsesglas og Ipads, når der skal undersøges, hvad det f.eks. er for et dyr, de har fundet.

Vi giver børnene mulighed for at undersøge og eksperimentere i naturen både på legepladsen og i nærområdet. Vi lærer børnene at værne om naturen ved ikke at smide affald, sortere skrald, spare på vand og el, ikke brække grene af træer, ikke træde på snegle osv.

I nærområdet er der flere muligheder for at opleve/undersøge/udforske noget andet natur end det, der findes på legepladsen. Der er en legeplads med en bondegård, hvor der er heste, grise, høns og kaniner. Her kan børnene se, mærke og opleve dyrene og røre ved dem.

Praksiseksempel

Naturoplevelse indefra ved fugletræet på Stjernen

En vuggestuegruppe på 1. sal har et højt træ lige udenfor deres vindue, som er meget besøgt af mange forskellige små fugle. Det er et stort vindue og flere af børnene har med stor interesse fulgt med i, hvad fuglene laver i træet.

Pædagogerne har grebet børnenes interesse for fuglene og understøttet dette ved at bruge vindueskarmen som siddeplads med hynde og puder, der giver mulighed og plads til, at børn og voksne kan sidde og se på fuglene. Der bliver talt om fuglene i træet, lyde – hør, den pipper højt, kalder den på sin mor, former – se, den er stor/lille, farver – den er brun og der er den med den røde hals og hvad spiser de –orme, insekter, fuglekugler osv.

Børn og voksne bruger i fællesskab Ipad 'en til at finde billeder af de fugle, de kan se.

Pædagogerne har efterfølgende printet og lamineret billeder af fuglene, som er blevet hængt op i vinduet. Det giver selv de mindre børn mulighed for ved genkendelse at kunne pege fuglen ud og pædagogen kan følge barnet og kommunikere/samtale med barnet om det, barnet har set.

Børnene er med til at lave mad (foderkugler) til fuglene, og der bliver talt om, at det er svært for dem at finde mad, når det bliver koldt udenfor. I løbet af efterår, vinter og forår er børnene med nede og hænge foderkugler op i kugleholderen i træet. Når foderkuglerne er hængt op i træet, tiltrækker det mange fugle og de har travlt med at spise, hvilket børnene er meget optaget af.

Det er en fin måde at introducere en lille bid natur for børnene ved at udnytte det, der har børnenes interesse og er tæt på. Børnene sidder på første række og kan følge årstidernes skiften: bladene falder af træet og senere kommer der nye blade, blæst/regn/sne/solskin, fugle og insekter lever i træet.

Vores legeplads giver mulighed for og understøtter udeliv. Der er buske og krat, man kan gemme sig i og et cykelområde. Der er små legehuse, klatremoduler og flere sandkasser. Der er et boldområde og der er forskelligt trædeunderlag. Der er bålsted, plantekasser og bærbuske.

Børnene har mulighed for at sanse naturen ved at smage på jordbær, dufte til krydderurter, lytte til fugle, samle vand fra vandpytter og få mudder på hænderne.

I løbet af året laver vi forskellige aktiviteter og eksperimenter, som giver kendskab til de 4 elementer vand, ild, jord og luft.

- Vand: Pædagogen arrangerer ture til stranden og vandhuller i området. Der leges i små vandbassiner på legepladsen og når det regner, leger børnene i vandpytter. Vi drikker vand og vander blomster og planter. Om vinteren leger vi med sne og der bygges snebolde og snemænd.
- Ild: Der laves bål og eksperimenteres med forskellig tilberedelse af mad. Der fortælles historie mens vi varmer os ved bålet. Der tændes lys i græskarhoveder.
- Jord: Der graves/bygges i jord og sand. Der bliver dyrket i jord og begravet i jord.
- Luft: Der pustes sæbebobler. Der bliver talt/sunget om blæst og storm og vi mærker det på egen krop.

Praksiseksempel

Science

En børnehavegruppe skal lave mad på bål. Børnene sidder ved bordene og snitter gulerødder og kartofler, mens nogle børn hælder vand i gryden sammen med pædagogen. Pædagogen taler med børnene om, at når vandet koger, skal grøntsagerne puttes i gryden. Børnene holder øje med gryden og spørger mange gange om, hvornår vandet koger. Pædagogen fortæller at når vandet bobler og det damper op af gryden, så koger det og er klar til, at grøntsagerne kan hældes i.

Grøntsagerne hældes i og vandet bobler og damper ikke mere. Børnene kommenterer dette og samtalen fortsætter og pædagogen forklarer... ..

Aktiviteten understøtter bl.a. børnenes nysgerrighed, lyst til ny læring og viden, kropsbevidsthed, sprogstimulering, socialisering, kendskab til naturvidenskab.

Vi skal ikke have svar på alt det, der undrer børnene, men skal have mod til at gå i barneperspektiv og undres/undersøge sammen med børnene. Engagerede og interesserede pædagoger giver engagerede og interesserede børn. Når vi skaber tid og rum til at følge op på børnenes undren, skaber vi et læringsrum, hvor børnene kan få mulighed for at fordybe sig. Vi stiller os til rådighed og giver børnene mulighed for at tale om, søge viden på nettet og kunne udfolde sig kreativt om det, de er optaget af.

Praksiseksempel

Besøg på stuen

I en børnehavegruppe sidder en flok børn ved et bord med en pædagog og tegner. Et af børnene får øje på en stor edderkop, der kravler på væggen. Barnet siger højt til de andre: ” Se, der er en

edderkop” De andre børn følger hurtigt med og råber op om, at der er en edderkop, der kravler på væggen.

Pædagogen finder et glas med forstørrelsesglas i låget og kravler op på en stol og fanger edderkoppen, mens børnene ivrigt følger med. Der kommer mange kommentarer fra børnene om edderkoppen er giftig, bider, hvor bor den m.m. Pædagogen sætter sig ved bordet, lader glasset gå rundt mellem børnene og lader børnene se edderkoppen. Børnene kommenterer højtlydt og stiller mange spørgsmål til det, de ser: edderkoppen er stor, den er helt sort, den har mange ben, hvor er dens øjne og hvad spiser den osv.

Pædagogen finder Ipad`en frem og der googles edderkopper i Danmark. Pædagogen og børnene kigger billeder af edderkopper for at finde den, der er i glasset. Pædagogen læser højt om edderkoppen f.eks. hvad den spiser, hvor den lever og hvor længe.

Pædagogen spørger børnene om de skal gå ned og sætte den ud ved planterne på legepladsen. Dernæst går alle på legepladsen og edderkoppen bliver sat ud.

Efter oplevelsen med edderkoppen blev der tegnet/malet edderkopper og formet edderkopper i modellervoks.

Aktiviteten understøtter bl.a. børnenes kropsbevidsthed, nysgerrighed, behovsudsættelse, sprogstimulering, socialisering, kendskab til dyreliv.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er måden og midlet i vores forståelse af og tilgang til verden. Det er gennem mødet med andre og det anderledes, vi definerer vores eget kulturelle ståsted og genkender vores egne kulturelle rødder. Børn har et klart blik for kulturelle udtryksformer. Jo mere varieret børn får lov at udfolde sig og jo flere kulturelle møder, de oplever, jo mere bredspektret bliver også deres opfattelse af såvel verden, andre mennesker, som deres egne muligheder og potentialer. Børnene får mulighed for at opleve sig selv og hinanden i forskellige kulturelle udtryksformer.

Mål 1: *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.*

Mål 2: *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.*

Vi er rollemodeller i forhold til at overlevere en del af vores kulturarv f.eks. gamle sanglege og børnesange, rim og remser og vores kulturs festligholdelse af højtider som fastelavn, påske og jul.

Børnene skal have mulighed for at deltage i kulturelle tilbud som biblioteker, museer, børnejazz, kunstudstillinger, film og koncerter.

I årets løb får børnene en oplevelse af, at traditioner er værdifulde og har rødder tilbage i tiden, men også at de selv kan være med til at videreudvikle dem og være med til at skabe nye traditioner. Institutionen har sine egne traditioner som fejring af børnenes fødselsdage, påskefrokost for børn, overnatning for kommende skolebørn, plantedag, sommerfest, julefest med luciaoptog for forældre og julefrokost for børn.

Vi har en del ansatte, der er musikalske, så sang og musik er en kreativ udtryksform, som bruges hver dag i institutionen. Børnene har mulighed for at synge og spille på forskellige instrumenter som trommer, ukulele, xylofon, guitar sammen med pædagogerne.

Vi laver i perioder temauger, hvor vi arbejder med et bestemt tema f.eks. indianer, hekse og trolde, dyr, eventyr m.m. Temaer kan både være for den enkelte gruppe, mens også for hele huset. Vi laver en overordnet ramme med aktiviteter, som alle kan koble sig på, og ofte udvikler det sig i andre retninger end først tænkt.

Vi starter et tema med at snakke med børnene om, hvad temaet er og høre børnenes input til det. Ofte går vi på biblioteket og låner bøger om emnet. Vi planlægger forskellige aktiviteter og får indkøbt materialer. Der er mange forskellige aktiviteter for børnene i et projekt/tema og ved f.eks. indianer klippede og malede vi stof til tipier, klippede og malede stof til dragter, mad på bål, perler/læder/snor til navneamuletter, hestehoveder af pap og garn til cyklerne og meget mere.

Praksiseksempel

Halloween

I en børnehavegruppe blev det besluttet, at de ville holde Halloweenfest. Pædagogerne introducerede Halloween ved at fortælle børnene om skeletter, edderkopper, spøgelser m.m.

Både børn og pædagoger gik i gang med at forberede festen. Der blev tegnet og klippet skeletter ud, som blev hængt op på stuen. Der blev lavet lanterner ud af mælkekartoner og lavet spindelvæv. Et barn syntes, der skulle være en heksegryde (i sommer havde vi en temauge om hekse) og så blev der lavet en heksegryde, som stod midt på stuen. Børnene klippede orme og andre dyr, som blev lagt i gryden med "småbørnssuppe".

Dagen kom, hvor festen skulle holdes. Stuen var pyntet rigtig flot med masser af spindelvæv, skeletter, edderkopper, lanterner og heksegryde.

Til frokost serverede køkkenet græskarsuppe og blodpølse. Efter frokost blev lyset slukket og lanterne tændt. En pædagog havde tidligere hældt rød saft i en engangshandske, som blev frosset ned. Den præsenterede hun for børnene som en afhugget prinsessehånd. Pædagogen fortalte historie, som sluttede af med: "de farlige spøgelser kom i børnehaven og var oppe på Rumraketstuen og så blev de så bange for alle skeletter og edderkopper at de aldrig kom tilbage".

Vi skaber en fest i fællesskab og alle er med til noget!

Der blev undervejs i forberedelserne talt om følelser, da nogen var bange for skeletter og den dunkle belysning.

Aktiviteten understøtter bl.a. børnenes kropsbevidsthed, nysgerrighed, motorik, sprogstimulering, socialisering, kulturkendskab.

Praksiseksempel

MinimakerSpace

Multiverset har deltaget i et projekt i EU, som handler om børns tilgang og anvendelse af digitale teknologier og medier som spil, små robotter, kameraer, 3D printer og meget andet.

To pædagoger har deltaget i flere forløb, hvor de er blevet introduceret til, hvad de forskellige robotter og spil kan og hvordan man kan bruge dem sammen med børn. Med afsæt i børns nysgerrighed og gåpåmod eksperimenterer vi med de digitale teknologier gennem leg, hvor fantasien får frit spil og idéer kan prøves af. De digitale teknologier skaber nye interaktionsformer for barnet, der også kan bidrage til barnets æstetiske læringsproces.

Vendespil bliver pludseligt noget andet, når barnet skal bruge kroppen til at vende brikker på det Interactive floor.

Refleksion og metodisk systematik

På stuemøder og personalemøder planlægges, organiseres, koordineres og evalueres aktiviteter og ture. Vi arbejder med SMTTE modellen, som vi anvender til handleplan på det enkelte barn, grupper af børn, aktiviteter og bestemte mål for børnegruppen.

Læreplanen er et vigtigt arbejdsredskab, som vi løbende skal arbejde med på hvert personalemøde for at sikre, at vi giver børnene de bedste betingelser for deres trivsel, udvikling og læring.

Vi er i gang med at etablere en nysgerrighedskultur, hvor vi i højere grad forholder os til vores pædagogiske kollegers praksis ved at være nysgerrig og undersøgende på, hvilke overvejelser pædagogen havde gjort sig forud for handlingen.

Hver stue er en gang om året værter på p-mødet og det betyder at de har en time til rådighed, hvor de er ansvarlige for et pædagogisk tema. Det kan være et oplæg, en artikel, noget pædagogisk der optager denne stue lige nu, en optagelse af en situation som inspiration til pædagogisk sparring eller debat osv.

Vi er gode til at planlægge og få planer omsat til god pædagogisk praksis, men pt. er vores evalueringer ikke gode nok. Vi overvejer at arbejde med Tegn på læring 2.